

23/11/2003

ביטוח חובה למשאית שנהוגה ע"י "קבלן משנה"

התבקשתי ע"י אחד מלקוחותי לבדוק האם אדם עמו התקשר בהסכם לביצוע עבודה עבורו רשאי לנהוג במשאית שנמסרה לו לצרכי עבודה עבור אותו לקוח כאשר כוונת הלקוח היתה שלא יהיו בינו לבין הנהג יחסי עובד-מעביד. דהיינו, המבוטח מעסיק נהג שקיבל ממנו משאית והוא עובד על פי הוראותיו, אך יש ביניהם הסכם ולפיו אין ביניהם יחסי עובד-מעביד והנהג מגיש כל חודש חשבוניות ולפיהן הוא מקבל את שכר עבודתו. שאלת המבוטח היתה האם בעת נהיגתו של הנהג במשאית של המבוטח, שמבוטחת באמצעותו ועל שמו של המבוטח, יש לנהג כיסוי במסגרת ביטוח החובה ?

על מנת לענות על שאלה זאת עלי לציין תחילה את המבחנים לקיום יחסי עובד-מעביד על פי הפסיקה¹:

1. מבחן השליטה או מבחן הכפיפות והפיקוח – האם אותו אדם עובד תחת פיקוח מספק העבודה בשעות מוגדרות, האם הוא חייב בדוות, האם ביציאתו לחופשה הוא חייב בדוות, האם העבודה נבדקת מבחינת האיכות והכמות וכיו"ב. אם התשובות חיוביות, הרי שמתקיימים יחסי עובד-מעביד.
2. מבחן ההשתלבות – הבחינה של השתלבות האדם בארגון נעשית בשני פנים:
בפן החיובי - בודקים האם השרותים שנותן העובד הם שרותים חוזרים ונשנים והאם הוא חלק מהמערך הארגוני הרגיל של המפעל ?
3. בפן השלילי - בודקים האם למספק העבודה (העובד) יש עסק משלו והוא משרת את החברה כגורם חיצוני (למשל: האם הוא עובד גם עם ספקי עבודה אחרים) ? רק אם אין לו עסק משלו הוא מקיים את תנאי הפן השלילי.
אם התשובה לקיום שני הפנים חיובית, אזי יש יחסי עובד-מעביד.
4. מבחן הכלים – האם החומרים ו/או כלי העבודה מסופקים ע"י המעביד ? אם כן, חזקה היא שכן מתקיימים יחסי עובד-מעביד.
5. מבחן הסיכון הכלכלי – בד"כ לעצמאי יש סיכון כלכלי בעוד שלשכיר אין סיכון כזה.
6. מבחן צורת התשלום – (לא תמיד מתאים לתחולת דיני העבודה) – האם התגמול שמקבל מבצע העבודה הינו קבוע ומחזורי ? אם כן, יש בכך כדי לרמוז כי התקבול הינו הכנסת עבודה דהיינו מתקיימים יחסי עובד-מעביד.

בבדיקת מעמדו של העובד ילקחו בחשבון כל המבחנים הנ"ל וינתן לכל מבחן את משקלו הראוי ועפ"י התוצאה יקבע מעמדו של העובד, ללא קשר אם יש הסכם בין הצדדים שלא יהיו יחסי עובד-מעביד ביניהם וללא קשר אם העובד מקבל תלוש משכורת או שהוא מגיש חשבוניות.

¹ ראה דברי הנשיא מאיר שמגר ב:

ע"א 5378/90 התאגדות לתרבות גופנית הפועל טבריה נ' פקיד השומה טבריה פ"ד מח 2 416,430-435

ראובן קוניאק

יועץ לביטוח ולניהול סיכונים-בורר בענייני ביטוח
רח' אלקחי 18, רמת אביב ג', תל-אביב 69497
טל. 03-6411191 # פקס. 03-6411194 # נייד 052-6574418

לפיכך, עפ"י האמור לעיל ועפ"י התאור של מהות היחסים, נראה כי יש בינו לבין העובד יחסי עובד-מעביד ולא יחסי קבלן עם קבלן משנה ובודאי שלא יחסי מזמין-ספק.

מאחר והמבוטח רשאי למסור את המשאית לעובד לצורך עבודה למענו(שימוש מותר), הרי נראה על-פניו שאין למבוטח צורך בשום הכנות או שינויים מיוחדים בפוליסת הביטוח והביטוח צריך להיות תקף כאשר אותו עובד נוהג ברכב של המבוטח ולמענו. אין במסירת הרכב משום השכרתו, כיוון שבמקרה זה הרכב אינו מופעל ע"י השוכר לצרכיו, אין תמורת שכר המשולמת למבוטח (כמו בחב' השכרה) ויש קשר בין מסירת הרכב לבין עיסוקיו הרגילים של המבוטח (דהיינו הפעלה לפי הוראותיו) וכאמור עפ"י המבחנים שבפסיקה הוא נחשב לעובד המבוטח.

חשוב לציין כי ניתן להשתמש במבחנים אלה גם לצורך המבחן אם יש לכלול עובד מסויים בביטוח חבות מעבידים. במקרה המתואר לעיל לא יוכל המבוטח לטעון כי הנהג הוא קבלן משנה או ספק ולפיכך הוא נחשב לצד ג'.

בכבוד רב,

ראובן קוניאק